

“WWF Adria”, regionalna podružnica Svetske fondacije za prirodu (World Wide Fund for Nature), jedne od najznačajnijih međunarodnih ekoloških organizacija, je pozvala Vladu Srbije da iskoristi priliku i iz buduće zakonske regulative isključi podsticaje za MHE, na čiju štetnost ukazuju stručnjaci, organizacije civilnog društva i lokalne inicijative širom zemlje. Ministarstvo rudarstva i energetike objavilo je 16. januara 2020. godine da je prestala da važi Uredba o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, kojom se struja iz takvih izvora, pa i iz MHE, otkupljuje po povlašćenim cenama.

Previsoka cena

Kako obrazlažu iz “WWF Adria”, analize su pokazale da nema očekivanih rezultata MHE i da je izabrani model neefikasan. Analiza socio-ekonomske opravdanosti podsticajnih mera za MHE, koju je za “WWF Adria” uradio ekonomski stručnjak Damir Miljević, pokazala je da “ne postoje nikakvi socijalni, niti ekonomski razlozi zbog kojih bi trebalo nastaviti sa podsticanjem izgradnje malih hidroelektrana”. U studiji se, između ostalog, navodi da je zastupljenost struje proizvedene u 85 postojećih MHE u Srbiji svega 0,76 odsto od ukupno proizvedene struje u 2018. godini. Iz toga proizlazi da Srbija, iako je uložila značajne napore u izmene zakona i osigurala ceo niz visokih podsticaja za proizvodnju u MHE, neće dostići ciljeve definisane Strategijom razvoja energetike do 2020. godine. Kako se navodi u studiji, “to govori da je izabrani model i način podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije bio neefikasan, pogotovo ako se ima u vidu činjenica da je proizvodnja iz energije sunca i vetra bila ograničena godišnjim kvotama, za razliku od proizvodnje iz MHE”. Podaci iz studije ukazuju na to da MHE nemaju značajnu ulogu, niti mogu doprineti razvoju elektroenergetskog sistema Srbije, a da istovremeno imaju veoma štetan uticaj na prirodu i biodiverzitet u odnosu na ostale obnovljive izvore energije pa se postavlja pitanje - za koga je osmišljen ovakav sistem podsticaja? Analiza je pokazala i da su podsticajne otkupne cene u Srbiji veće od tržišnih cena na berzama za 91 odsto do čak 2,7 puta, što otvara ozbiljno pitanje racionalnosti odluka Vlade da po ovim cenama otkupljuje električnu energiju iz MHE, jer bi racionalnije bilo kupiti je na slobodnom tržištu.

Gubitak za društvo, korist za investitore

- Jasno je da društvena korist od struje proizvedene u MHE nije velika. Štaviše, kada se podvuče crta, postojeći model podsticaja donosi gubitke za celo društvo. I dok su građani Srbije prema ovom modelu gubitnici, najveći dobitnici su investitori u male hidroelektrane i finansijske ustanove koje su omogućile sredstva za njihovu izgradnju. Oni ne snose nikakav finansijski rizik, jer im država garantuje otkupnu cenu struje u razdoblju od 12 godina -

ističu u “WWF Adria”.

Nepopravljive posledice

I u organizaciji “Bankwatch”, jednoj od najvećih međunarodnih ekoloških organizacija koje deluju u centralnoj i istočnoj Evropi, smatraju da bi trebalo ukinuti podsticaj za MHE.

- S obzirom na finansijsku štetu koju MHE čine građanima i nepopravljive posledice koje imaju na prirodu i biodiverzitet, potrebno je trajno ukinuti postojeći model podsticaja električne energije proizvedene u MHE, a sve buduće podsticaje treba usmeriti prema drugim obnovljivim izvorima energije, kao što su vetar i sunce - poručuje Igor Vejnović iz organizacije “Bankwatch”.

Zaustaviti štetne propise

Najnovija inicijativa “WWF Adria” nastavak je aktivnosti organizacija civilnog društva koje su krajem prošle godine uputile premijerki Ani Brnabić otvoreno pismo kojim se poziva na izmene propisa i isključivanje MHE iz sistema podsticaja, te formiranje radne grupe koja bi bila uključena u pripremu izmena Zakona o energetici.

- Vreme je da Vlada prihvati činjenice i zaustavi štetne propise kada su u pitanju MHE. Poslednjih desetak godina svedoci smo systemske devastacije prirode i reka širom Srbije, a sve u korist malog broja podobnih pojedinaca i finansijskih institucija. Zbog svega toga, WWF je pokrenuo kampanju za zaustavljanje sistema podsticaja u Srbiji, ali i drugim zemljama regiona, kako bi se stalo na kraj ekocidu i zaštitile poslednje reke slobodnog toka u Evropi. Iako svi imamo pravo na očuvanu prirodu i zdravu životnu sredinu, systemski se uništavaju naši prirodni resursi kojima se malo koja zemlja u Evropi može pohvaliti - zaključuje Nataša Milivojević iz “WWF Adrie”.

Mala korist, velika šteta

Podaci iz studije WWF ukazuju na to da MHE nemaju značajnu ulogu, niti mogu doprineti razvoju elektroenergetskog sistema Srbije, a da istovremeno imaju veoma štetan uticaj na prirodu u odnosu na ostale obnovljive izvore energije.

Jedna Mini-hidroelektrana ubije tri kilometra reke

Goran Tokić, diplomirani inženjer elektronike na Elektronskom fakultetu u Nišu i aktivista pokreta “Odbranimo reke Stare planine” (ORSP), objašnjava da je za prosečnu derivacionu MHE instalirane snage 0,2 MW potrebno postaviti cevi od najmanje dva do tri kilometra i usmeriti reku u njih, što znači da se za 100 MHE kojima se dobije svega 20 MW struje, uništi

Međunarodne ekološke organizacije se zalažu za ukidanja podsticaja za izgradnju MHE u Srbiji

od 200 do 300 kilometara reka.

- I ova mala količina struje koju proizvode MHE još je manja u toku leta i zime kada je Srbiji najpotrebnija struja - kaže Tokić.

Izvor: blic.rs